

INHOUDSOPGAVE:	1/2
INLEIDING	3
I. Examenreglement	4
A. Algemene bepalingen	4
1. Afnemen eindexamen	4 t/m 6
2. Indeling eindexamen	4
3. Geheimhouding	4
4. Onregelmatigheden	4/5
5. Commissie van Beroep	5/6
B. Reglement schoolexamen	6 t/m 10
1. Schoolexamen	6
2. Mededeling cijfers schoolexamen	7
3. Cijfers schoolexamen	7
4. Bewaren examendossier	7/8
5. Regels met betrekking tot het schoolexamen	8/10
C. Reglement Centraal Examen	10 t/m 14
1. Voorwaarden tot deelname aan het centraal examen	10
2. Eindcijfer eindexamen	10
3. Vaststelling uitslag	10
4. Uitslag	11
5. Verhinderingscentraal examen	12
6. Herkansing centraal examen	12
7. Definitieve uitslag	12/13
8. Diploma en cijferlijst	13
9. De Rekentoets	13/14
D. Aanvullende bepalingen	14 t/m 17
1. Herkansing van een tentamen	14
2. Herexamen schoolexamen	16
3. De examencommissie	16
4. Examinatoren	17
5. Onvoorziene omstandigheden	17
6. Eindverantwoordelijkheid organisatie en gang van zaken centraal examen en schoolexamen	17

E.	Examenreglement	18/19
F.	Aanvullende regels voor gezakte kandidaten	19
G.	Aanvullende regels voor een kandidaat met een verklaring dyslexie / dyscalculie	19
II.	Belangrijke data 2017 - 2018	20
III.	Bijlage: niet van toepassing	
IV.	Programma van Toetsing en Afsluiting schoolexamen	21 t/m 39
-	Aardrijkskunde	21
-	Biologie	22
-	Culturele en Kunstzinnige Vorming	23
-	Duitse taal en literatuur	24
-	Economie	25
-	Engelse taal en literatuur	26
-	Franse taal en literatuur	27
-	Geschiedenis	28
-	Kunst	29
-	Lichamelijke Opvoeding	30
-	Maatschappijwetenschappen	31
-	Management & Organisatie	32
-	Natuurkunde	33
-	Nederlands	34
-	Scheikunde	35
-	Spaans	36
-	Wiskunde A	37
-	Wiskunde B	38
-	Wiskunde D	39
	Examenummers HAVO-4	40/43

Inleiding

Beste examenkandidaten,

Een spannende tijd breekt aan. In het voorexamenjaar begin je met het afleggen van je eerste examenonderdelen en in het eindexamenjaar sluit je de schoolexamenonderdelen af en rond je jouw schoolloopbaan af met een Centraal Examen.

De afname van de (school) examens gebeurt nog zorgvuldiger dan alle toetsen die je tot nu toe hebt gemaakt. Daarom ontvang je in dit boekje zowel het examenreglement als het pta.

Dat laatste, het pta, betekent **p**rogramma van **t**oetsing en **a**fsluiting.

In dit pta staat aangegeven wat dit schooljaar meetelt voor het schoolexamen en voor het Centraal Eindexamen, waarbij het belangrijk is om te weten dat de schoolexamens al vanaf havo en atheneum 4 worden afgenomen.

Per vak en per periode wordt aangegeven welke stof op welke manier wordt getentamineerd en hoe zwaar elk onderdeel meetelt voor het eindcijfer. Ook wordt hier aangegeven welke onderdelen mogen worden herkanst.

Voor in dit boekje vind je het eindexamenreglement waarin precies staat aangegeven welke rechten en plichten jij als eindexamenkandidaat bezit.

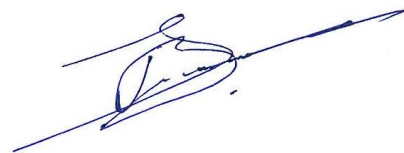
Het is belangrijk om dit boekje goed door te lezen, want alleen op die manier kun je de werkzaamheden van dit schooljaar goed plannen.

Onduidelijkheden kun je doornemen met je mentor.

Laat het pta ook aan je ouders lezen, dan weten zij waarmee je bezig bent.

Tot slot wens ik jullie namens docenten, directie en afdelingsleiders veel wijsheid, doorzettingsvermogen en succes toe bij dit vervolg en de afsluiting van je studie!

Met vriendelijke groet,

Dhr. J.J.M. Braakman, rector.

I. Examenreglement

A. Algemene bepalingen

1. Afnemen eindexamen

- 1.1. De rector en de examinatoren nemen onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag het eindexamen af.
- 1.2. De rector wijst één van de personeelsleden van de school aan tot secretaris van het eindexamen.

2. Indeling eindexamen

- 2.1. Het eindexamen kan voor ieder vak bestaan uit een schoolexamen, uit een centraal examen ofwel uit beiden.
- 2.2. Het schoolexamen V.W.O. en H.A.V.O. omvat ook een profielwerkstuk. Een profielwerkstuk is een werkstuk, een presentatie daaronder begrepen waarin op geïntegreerde wijze kennis, inzicht en vaardigheden aan de orde komen die van betekenis zijn in het desbetreffende profiel. De voorschriften, de fasen en beoordelingsmomenten met tijdsaanduidingen worden in een aparte bijlage aan de leerlingen verstrekt.
- 2.3. Het profielwerkstuk heeft betrekking op één van de grote vakken. Dus niet op maatschappijleer of lichamelijke opvoeding.

3. Geheimhouding

- 3.1. Eenieder die betrokken is bij de uitvoering van dit besluit en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijk karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, en voor wie niet al uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift ter zake van die gegevens een geheimhoudingsplicht geldt, is verplicht tot geheimhouding daarvan, behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hem tot bekendmaking verplicht of uit zijn taak bij de uitvoering van dit besluit de noodzaak tot bekendmaking voortvloeit.

4. Onregelmatigheden

- 4.1. Indien een kandidaat zich ten aanzien van enig deel van het eindexamen aan enige onregelmatigheid, bijv. ongeldig verzuim, of fraude, schuldig maakt of heeft gemaakt, kan de voorzitter van de examencommissie maatregelen nemen.

- 4.2. De maatregelen bedoeld in het eerste lid die al dan niet in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, kunnen zijn:
- a. het toekennen van het cijfer 1 voor een tentamen van het schoolexamen of het centraal examen;
 - b. het ontzeggen van de deelname of de verdere deelname aan één of meer zittingen van het schoolexamen of het centraal examen;
 - c. het ongeldig verklaren van één of meer tentamens van het reeds afgelegde deel van het schoolexamen of het centraal examen;
 - d. het bepalen dat het diploma en de cijferlijst slechts kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in door de rector aan te wijzen onderdelen.
Indien het hernieuwd examen bedoeld in de vorige volzin betrekking heeft op een of meer onderdelen van het centraal examen, legt de kandidaat dat examen af in het volgend tijdvak van het centraal examen, dan wel ten overstaan van de staatsexamencommissie.
 - e. uitsluiting tot deelname aan de laatste herkansingsperiode voor alle vakken, in het geval er fraude is aangetoond bij een profielwerkstuk, dan wel sectorwerkstuk.
- 4.3. Alvorens een beslissing ingevolge het tweede lid wordt genomen, hoort de rector de kandidaat. De kandidaat kan zich door een door hem aan te wijzen meerderjarige laten bijstaan. De rector deelt zijn beslissing mee aan de kandidaat, zo mogelijk mondeling en in ieder geval schriftelijk.
De schriftelijke mededeling wordt tegelijkertijd in afschrift toegezonden aan de inspectie en aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat, indien deze minderjarig is, alsmede aan de commissie van beroep.

5. Commissie van beroep

- 5.1 De kandidaat kan tegen een beslissing van de rector in beroep gaan bij de door het bevoegd gezag van de school in te stellen commissie van beroep. Alvorens een kandidaat in beroep wil gaan tegen een maatregel van - voorzitter van - de kleine examencommissie verzoekt hij/zij om een intern onderzoek bij de rector, dan wel diens afgevaardigde. Van deze commissie mogen de leden van de kleine examencommissie geen deel uitmaken.
Het beroep wordt binnen vijf werkdagen nadat de beslissing schriftelijk ter kennis van de kandidaat is gebracht, schriftelijk bij de commissie van beroep ingediend. De leden van de commissie van beroep mogen niet persoonlijk worden benaderd.
- 5.2. De commissie van beroep stelt vervolgens een onderzoek in. Tijdens dit onderzoek hoort de commissie de desbetreffende kandidaat. De kandidaat kan zich door een door hem aan te wijzen meerderjarige laten bijstaan. Tevens hoort de commissie de direct betrokkenen, zoals de examiner/coördinator/voorzitter of secretaris van de examencommissie.

Vervolgens neemt de commissie, met inachtneming van de artikelen in dit reglement, binnen zeven werkdagen na ontvangst van het beroep een besluit, tenzij de commissie de termijn met redenen omkleed heeft verlengd met ten hoogste twee weken, vakanties en feestdagen niet meegerekend.

Het besluit wordt schriftelijk, voorzien van argumenten, meegedeeld aan de kandidaat, aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat indien deze minderjarig is, aan de rector en aan de inspectie.

- 5.3. De leden van de commissie van beroep zijn:
 - a. een afdelingsleider (geen ouder/voogd/verzorger van de kandidaat en geen lid van de kleine examencommissie): Mevr. J. Hendrickx;
 - b. twee ouders (geen ouder/voogd/verzorger van de kandidaat en geen lid van de MR of de OR); Mevr. R. Kemper en Mevr. J. de Boer;
 - c. een bestuurslid (geen ouder/voogd/verzorger): Mevr. drs. C.G. Schermer;
 - d. een docent (geen ouder/voogd/verzorger van de examenkandidaat en geen examinator): Dhr. M. van den Berg, die tevens secretaris is.
- 5.4. Bij interpretatieverschillen aangaande het examenreglement doet de commissie een voor alle partijen bindende uitspraak.
- 5.5. De commissie neemt haar beslissingen bij gewone meerderheid van stemmen.
- 5.6. Tegen een uitspraak van de commissie is geen beroep mogelijk. De post bestemd voor de commissie van beroep kan gestuurd worden naar het adres van de school, Postbus 23, 1130 AA te Volendam t.a.v. Dhr. M. van den Berg, secretaris commissie van beroep.

B. Reglement schoolexamen

1. Schoolexamen

- 1.1. Het bevoegd gezag stelt jaarlijks voor 1 oktober een programma van toetsing en afsluiting vast. In het programma wordt in elk geval aangegeven welke onderdelen van het examenprogramma in het schoolexamen worden getoetst, de inhoud van de onderdelen van het schoolexamen, de wijze waarop het schoolexamen plaatsvindt, de tijdvakken waarbinnen de toetsen van het schoolexamen aanvangen, de herkansing van het schoolexamen, het herexamen van het schoolexamen alsmede de regels voor de wijze waarop het cijfer voor het schoolexamen voor een kandidaat tot stand komt.
- 1.2. Het examenreglement en het programma van toetsing en afsluiting worden door de rector voor 1 oktober toegezonden aan de inspectie en aan de kandidaten verstrekt.
- 1.3. Het schoolexamen staat niet onder toezicht van door onze minister aan te wijzen gecommiteerden.

- 1.4. Het bevoegd gezag bepaalt het tijdstip waarop het schoolexamen aanvangt. Het schoolexamen H.A.V.O. wordt afgesloten voor de aanvang van het centraal examen.

2. Mededeling cijfers schoolexamen

- 2.1. Voor de aanvang van het centraal examen deelt de rector de kandidaat schriftelijk mee:
 - a. welke cijfers hij heeft behaald voor het schoolexamen;
 - b. de beoordeling van de vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld;
 - c. de beoordeling van het profielwerkstuk.

3. Cijfers schoolexamen

- 3.1. Het cijfer van het schoolexamen wordt uitgedrukt in een cijfer uit een schaal van cijfers lopende van 1 tot en met 10. Het cijfer komt middels afronding tot stand.
- 3.2. Indien in een vak tevens centraal examen wordt afgelegd, worden de in het eerste lid genoemde cijfers gebruikt met de daartussen liggende cijfers met 1 decimaal.
- 3.3. In afwijking van het eerste lid wordt het vak lichamelijke opvoeding uit het gemeenschappelijke deel van elk profiel, beoordeeld met 'voldoende' of 'goed'. Deze beoordeling gaat uit van de mogelijkheden van de leerling en geschiedt op de grondslag van het genoegzaam afsluiten van de desbetreffende deelvakken, zoals blijkend uit het examendossier.
- 3.4. Secties mogen in het beoordelingsmodel (van bv. een praktische opdracht) punten toekennen aan procesonderdelen, zoals het op tijd inleveren van een opdracht, correct taalgebruik, e.d. per procesonderdeel moet van te voren het maximaal aantal punten worden vastgesteld.

4. Bewaren examendossier

- 4.1. Het examendossier van een leerling bevat:
 - a. opdrachten, opgaven en normeringen van alle afgenomen tentamens, praktische opdrachten en afgetekende onderdelen van het handelingsdeel die meetellen voor het schoolexamen;
 - b. cijferlijsten voorzien van akkoordverklaringen van de leerlingen;
 - c. gebruikte weging bij totstandkoming van het eindcijfer van ieder vak.
- 4.2. De rector houdt per afdeling/leerjaar een map met examendossiers bij.
- 4.3. De gemaakte tentamens, verslagen, praktische opdrachten, lees-, literatuur- en kunstdossiers worden door de docent of door de leerling bewaard. Dit is een besluit van de sectie.

- 4.4. Zo spoedig mogelijk na de beoordeling worden de vereiste onderdelen van het examendossier (zie lid 4.1.) overhandigd aan de administratie. De leerlingen tekenen na inzage in het werk voor akkoord voor het behaalde resultaat. Wanneer de leerling akkoord is gegaan, hoeft het door de leerling gemaakte werk niet bewaard te worden. De getekende lijst met cijfers moet wel bewaard worden.
- 4.5. De rector bewaart het examendossier tot 6 maanden na afronding van het centraal examen.

5. Regels met betrekking tot het schoolexamen

- 5.1. De normering van het schoolexamen wordt bepaald door de sectie en niet door de individuele docent.
- 5.2. Er wordt één en hetzelfde tentamen per vak/afdeling afgenomen.
- 5.3. De examinatoren stellen de kandidaten zo spoedig mogelijk op de hoogte van de behaalde cijfers en/of beoordelingen. De kandidaten hebben het recht op inzage en nabespreking van het werk.
Ze houden zelf een lijst van deze resultaten bij.
- 5.4. Gedurende het voorexamenjaar (4 H.A.V.O.) ontvangen de kandidaten aan het begin van het volgend schooljaar schriftelijk een totaaloverzicht van de behaalde resultaten van het schoolexamen.
Het laatste overzicht in het eindexamenjaar zal een beeld geven van de eindcijfers van het schoolexamen voor de aanvang van het centraal examen.
- 5.5. Van ieder behaald cijfer en/of beoordeling dient de kandidaat zijn of haar ouders in kennis te stellen, tenzij hij meerderjarig is.
- 5.6. De kandidaten zijn verplicht bij elk onderdeel van het schoolexamen aanwezig te zijn. Indien een kandidaat wegens geldig verzuim, dit ter beoordeling van de rector, niet kan deelnemen aan een examenonderdeel, dient dat op de dag zelf én wel vooraf door de ouder(s)/verzorger(s) gemeld te worden aan de school. Indien de kandidaat 18 jaar of ouder is, dient hij/zij zelf vooraf deze melding te doen. Die melding dient – indien het verzuim meerdere dagen duurt – dagelijks herhaald te worden. Als de kandidaat zonder geldige reden verzuimt, kunnen maatregelen getroffen worden die nader zijn omschreven in artikel A.4. (Onregelmatigheden, zie ook artikel B 5.11)
- 5.7. De kandidaten die buiten hun schuld een onderdeel van het schoolexamen missen, moeten contact opnemen met de betreffende examencoördinator om een afspraak te maken over het inhalen van dat onderdeel. Dit contact moet binnen vijf dagen na terugkeer gelegd zijn.

- 5.8. Een praktische opdracht, een kundossier of een profielwerkstuk moet op de afgesproken datum ingeleverd worden.
Wanneer dit niet het geval is, krijgt de kandidaat, indien minderjarig zijn ouder(s) of verzorger(s) een schriftelijke waarschuwing. Hij heeft dan nog één week de tijd om genoemde zaken in te leveren bij de examencommissie.
Wanneer dit niet in orde is, treden de art. A 4.1, 4.2 en 4.3 in werking.**

Bij onderdelen van het handelingsdeel die niet op tijd ingeleverd worden, krijgt de kandidaat of diens ouder(s)/verzorger(s) een waarschuwingsbrief waarin staat welke gevaren, zoals uitsluiting van het centraal examen, de kandidaat loopt.

**Wanneer het handelingsdeel bij de overgang van het voor-examenjaar naar het examenjaar niet voldoende is, valt de kandidaat in de besprekingscategorie en bestaat de mogelijkheid dat hij doubleert.
Ook mag hij na het tentamen A geen herkansing doen voor het betreffende vak.**

- 5.9. Het te laat inleveren van in art. 5.8. genoemde zaken kan tot gevolg hebben dat het examenwerk niet meer beoordeeld kan worden. In dat geval gelden t.a.v. het vaststellen van het cijfer dezelfde regels als die met betrekking tot ongeldig verzuim (zie art.5.6).
- 5.10. Indien het profielwerkstuk een onvoldoende beoordeling heeft gekregen, wordt aan de kandidaat de mogelijkheid geboden om met een verbeterde versie te komen. In de bijlage over het profielwerkstuk staat de regeling hieromtrent vermeld (zie A 2.2). De kandidaat, indien minderjarig zijn ouders of verzorgers, krijgt bij beoordeling lager dan een 4, een schriftelijke waarschuwing van de secretaris van de examencommissie.
- 5.11. De kandidaat dient een schriftelijke verklaring van de ouder(s)/verzorger(s) of, als hij meerderjarig is, een eigen schriftelijke verklaring te overleggen als hij wegens ziekte of anderszins een tentamen niet heeft kunnen afleggen.
- 5.12. De kandidaten dienen 10 minuten voor de aanvang van het tentamen op school aanwezig te zijn. Wanneer kandidaten bij een schriftelijk tentamen meer dan een half uur te laat komen, kunnen zij niet meer deelnemen aan het betreffende tentamen.
Wanneer kandidaten meer dan 5 minuten te laat komen bij een mondeling tentamen, mogen zij niet meer deelnemen aan dit tentamen. Tijdens een kijken en luistertoets mag een kandidaat in het geheel NIET te laat komen. Na aanvangstijd van dit examenonderdeel wordt een kandidaat niet meer toegelaten en is deelname aan het tentamen uitgesloten.
Dit kan gelijkgesteld worden met ongeldig verzuim, afhankelijk van de reden.

- 5.13. Voor klachten over de inhoud en uitvoering van dit “Reglement Schoolexamen en Centraal Examen / Programma van toetsing en afsluiting”, kan de kandidaat zich richten tot de kleine examencommissie. Wanneer de kandidaat het schriftelijke besluit van de rector, als voorzitter van de kleine examencommissie, niet aanvaardt, kan de kandidaat in beroep gaan bij de commissie van beroep. (zie A.5.).
- 5.14 Een leerling die doubleert in VMBO 3, HAVO 4 dan wel in Atheneum 4/5 kan in overleg met de afdelingsleider besluiten om één voldoende afgesloten vak niet opnieuw te doen. In HAVO / Atheneum kan de gedoubleerde kandidaat in overleg met de afdelingsleider en onder voorwaarden besluiten om het voldoende vak niet opnieuw te doen.

C. Reglement Centraal Examen

1. Voorwaarden tot deelname aan het centraal examen

- 1.1. Aan het centraal examen kan slechts worden deelgenomen, indien het schoolexamen is afgerond. Dit houdt in dat het handelingsdeel afgerond moet zijn.

2. Eindcijfer eindexamen

- 2.1. Het eindcijfer voor alle vakken van het eindexamen wordt uitgedrukt in een geheel cijfer uit de reeks 1 tot en met 10.
- 2.2. De examinerator bepaalt het eindcijfer voor een vak op het rekenkundig gemiddelde van het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen. Indien de uitkomst van de berekening niet een geheel getal is, wordt dat getal indien het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer 5 of hoger is, naar boven afgerond.
- 2.3. Indien in een vak alleen een schoolexamen is gehouden, is het cijfer voor het schoolexamen tevens het eindcijfer.

3. Vaststelling uitslag

- 3.1. De rector en de secretaris van het eindexamen stellen de uitslag vast met inachtneming van artikel C 4.
- 3.2. Indien dat nodig is om de kandidaat te laten slagen, betrekken de rector en de secretaris van het eindexamen een of meer eindcijfers van de vakken niet bij de bepaling van de definitieve uitslag. De overgebleven vakken dienen een eindexamen te vormen in de wettelijke omschrijving van het eindexamen dag-HAVO.

4. Uitslag

- 4.1. De kandidaat die eindexamen v.w.o. of h.a.v.o. heeft afgelegd, is geslaagd indien:
- hij voor al zijn vakken een 6 of hoger heeft behaald;
 - hij voor één vak een 5 en voor de andere vakken een 6 of hoger heeft behaald;
 - hij voor één vak een 4, voor de andere vakken een 6 of hoger heeft behaald én het gemiddelde van de eindcijfers tenminste een 6,0 bedraagt;
 - hij voor twee vakken een 5 of bij twee vakken één 5 en één 4, voor de andere vakken een 6 of hoger heeft behaald en het gemiddelde van de eindcijfers tenminste een 6,0 bedraagt.
 - de ondergrens voor de afzonderlijke vakken van het combinatiecijfer niet lager is dan een 4. (Het combinatiecijfer wordt samengesteld uit de eindcijfers van het vak maatschappijleer, het cijfer voor het profielwerkstuk, en het vak culturele kunstzinnige vorming. De eindcijfers, dus de afgeronde cijfers, worden gemiddeld. Het combinatiecijfer zelf wordt ook afgerond. Het telt mee als één cijfer in de slaag/zakbepaling en kan dus ook eventuele onvoldoendes compenseren.
 - lichamelijke opvoeding voldoende zijn afgerond.
 - hij gemiddeld een voldoende heeft gehaald voor het centraal schriftelijk examen. Een kandidaat is dus gezakt als het gemiddelde cijfer voor het CE lager is dan een 5,5.
 - hij ten hoogste één vijf voor het eindcijfer van de basisvakken Nederlands, Engels en wiskunde heeft behaald. Voor kandidaten zonder wiskunde geldt dat ten hoogste één vijf voor Nederlands en Engels behaald mag worden. Een kandidaat is dus gezakt als:
 - er meer dan één vijf voor deze vakken wordt gescoord;
 - er een vier of lager voor deze vakken wordt gescoord.
 - Deelname aan de rekentoets is verplicht. Het eindcijfer wordt op de cijferlijst vermeld.
- 4.2. De kandidaat met twee onvoldoendes kan slagen indien de onvoldoendes worden gecompenseerd met hogere cijfers voor de andere vakken:
- $$\begin{array}{l} 2x 5 \text{ of } 1x 4 \quad \rightarrow \quad 1x 8 \text{ of } 2x 7 \\ 4 + 5 \quad \quad \quad \rightarrow \quad 1x 9 \text{ of } 8 + 7 \text{ of } 7 + 7 + 7 \end{array}$$
- 4.3. De kandidaat, die eindexamen heeft afgelegd, en die niet voldoet aan de voorwaarden, genoemd in artikel C. 4.1, is afgewezen, behoudens de mogelijkheid tot herkansing, bedoeld in artikel C. 6.
- 4.4. Zodra de uitslag ingevolge het eerste lid is vastgesteld, deelt de rector deze te samen met de eindcijfers schriftelijk aan iedere kandidaat mee, onder mededeling van het bepaalde in artikel C 6. De in de eerste volzin bedoelde uitslag is de definitieve indien artikel C 6, eerste lid, niet van toepassing is.

5. Verhinderung centraal examen

- 5.1. Indien een kandidaat om een geldige reden, dit ter beoordeling van de rector, is verhinderd bij één of meer toetsen in het eerste tijdvak tegenwoordig te zijn, wordt hem in het tweede tijdvak de gelegenheid gegeven het centraal examen op ten hoogste twee toetsen te voltooien.
- 5.2. Indien een kandidaat in het tweede tijdvak ook verhinderd is, of wanneer hij het centraal examen in het tweede tijdvak niet kan voltooien, wordt hij in de gelegenheid gesteld in het derde tijdvak ten overstaan van de staats-examencommissie zijn eindexamen te voltooien.
- 5.3. Kandidaten die meer dan 2 zittingen hebben gemist, of om een geldige reden verhinderd zijn gebruik te maken van hun recht op herkansing of van hun mogelijkheid tot uitgesteld examen kunnen deelnemen aan het zgn. derde tijdvak van de staatsexamens.
- 5.4. De kandidaat meldt zich zo spoedig mogelijk door tussenkomst van de rector aan bij de voorzitter van de desbetreffende staatsexamencommissie. In dat geval deelt de rector aan de commissie mee welke cijfers de kandidaat voor het schoolonderzoek en het eventueel al afgelegde gedeelte van het centraal examen heeft behaald.

6. Herkansing centraal examen

- 6.1. Een kandidaat heeft voor één vak waarin hij reeds examen heeft afgelegd, nadat de eindcijfers zijn bekendgemaakt, het recht om in het tweede tijdvak of, indien punt 5.2 dan wel 5.3 van toepassing zijn, in het derde tijdvak, opnieuw deel te nemen aan het centraal examen.

Het recht op herkansing is er niet alleen voor de gezakte kandidaten die alsnog kunnen slagen, maar ook voor kandidaten die volgens de eerste uitslagbepaling al geslaagd zijn en die hun cijfer willen verhogen.

- 6.2. Het hoogste van de cijfers behaald bij de herkansing en bij het eerder afgelegde centraal examen geldt als definitief cijfer voor het centraal examen.

7. Definitieve uitslag

In het Eindexamenbesluit vwo- havo.- v.m.b.o. wordt nu gesproken over 'definitieve uitslag'. Zodra de eerste uitslag voor een kandidaat is vastgesteld, deelt de rector deze schriftelijk aan de kandidaat mee, samen met alle informatie over het herkansingsrecht. Als de kandidaat afziet van een herkansing, of zich er niet tijdig voor aanmeldt, wordt de eerste uitslag automatisch de 'definitieve uitslag'.

Vindt herkansing plaats, dan vervangt de uitslag die hierna wordt bepaald de eerste uitslag, wanneer deze hoger is. Pas op basis van de definitieve uitslag kunnen de officiële documenten als diploma's, cijferlijsten en certificaten worden uitgereikt.

8. Diploma en cijferlijst

- 8.1. De rector reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke kandidaat die eindexamen heeft afgelegd een lijst uit waarop zijn vermeld: de cijfers voor het schoolexamen, de cijfers voor het centraal examen, de vakken, het onderwerp of de titel van het profielwerkstuk, de beoordeling van culturele en kunstzinnige vorming en lichamelijke opvoeding, de eindcijfers voor de examenvakken, alsmede de uitslag van het eindexamen.
- 8.2. De rector reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke voor het eindexamen geslaagde kandidaat een diploma uit, waarop alle vakken zijn vermeld die bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken. Duplicaten van diploma's worden niet uitgereikt.
- 8.3. De rector is verantwoordelijk voor de diploma's en ondertekening hiervan. Mevr. A. Veelenturf (conrector) is door de rector gemandateerd om in buitengewone omstandigheden namens hem te ondertekenen. Indien dit toegepast wordt, zal onder de woorden "de rector" vermeld worden: "Namens deze", de handtekening van Mevr. A. Veelenturf en de functie van plaatsvervangend rector. Indien de secretaris verhinderd is te tekenen, of de secretaris de ondertekening overneemt van de rector, zal de plaatsvervangend secretaris mede ondertekenen.

9. De Rekentoets

Regels m.b.t. deelname aan de rekentoets

- 9.1 Vanaf het schooljaar 2013-2014, is de rekentoets een verplicht onderdeel van het eindexamen. Het eindcijfer wordt op de cijferlijst geplaatst waarbij zichtbaar is welk type Rekentoets is afgelegd: 3ER of 3F.
- 9.2 De kandidaten hebben in totaal 4 kansen waarvan de eerste in het voorexamenjaar moet zijn benut.
- 9.3 De kandidaten uit het voorexamenjaar die de toets hebben gemaakt hoeven de rekentoets niet meer te maken in hun eindexamenjaar. Ze hebben het recht om de toets nog 3 keer te herkansen om hun cijfer te verhogen.
- 9.4 Zodra de rekentoets onderdeel is van de slaag-/zakregeling **moet** de kandidaat de herkansingspogingen benutten.

- 9.5. De richtlijnen van onderdeel E van het reglement zijn van toepassing, met als toevoeging: **het gebruik van een eigen rekenmachine is niet toegestaan.**
- 9.6. Kandidaten die door ongeldig verzuim (ter beoordeling van de rector) de Rekentoets niet hebben gemaakt, hebben dan één kans niet benut.

2. Inzage en bewaartermijn

- 9.2.1. Een kandidaat heeft recht op inzage tot uiterlijk 4 weken na afname. De kandidaat krijgt desgewenst inzage in de opgave, het correctievoorschrift/antwoordmodel, zijn eigen antwoorden en de scores die per vraag zijn toegekend.
- 9.2.2. Inzage wordt aangevraagd bij de examensecretaris en vindt plaats onder toezicht van een medewerker van de school.
- 9.2.3. De bewaartermijn is dezelfde als die voor de centrale examens: zes maanden na het vaststellen van de uitslag.

3. Ongeldigverklaringen

- 9.3.1. Zodra een kandidaat is gestart met zijn digitale rekentoets is er sprake van een afname. Een onregelmatigheid tijdens de afname moet door de examensecretaris aan de inspectie worden gemeld. Voordat de kandidaat de rekentoets alsnog kan afleggen, moet de school beschikken over een ongeldigverklaring van inspectie en moet door het college van examens een andere variant zijn toegewezen.

D. Aanvullende bepalingen

1. Herkansing van een tentamen

- 1.1. De kandidaat heeft met inachtneming van het onder 1.2, 1.3, 1.4, 1.5 en 1.6 gestelde het recht om opnieuw dan wel alsnog deel te nemen aan een tentamen van het schoolexamen die wordt beoordeeld door middel van een cijfer, met uitzondering van de vakken die onderdeel vormen van het combinatiecijfer. (Voor de vakken ANW en Maatschappijleer is geen herkansing van een tentamen mogelijk).
- 1.2. Nadat de centrale tentamenperiode B is afgesloten, wordt elke kandidaat in de gelegenheid gesteld om één tentamen uit periode A dan wel uit periode B te herkansen. Deze herkansing dient voor een nader te bepalen datum schriftelijk bij de secretaris van het eindexamen te worden aangevraagd.
- 1.3. Zowel na afsluiting van de centrale tentamenperiode C als periode D, wordt elke kandidaat in de gelegenheid gesteld om één tentamen uit de voorafgaande centrale periode te herkansen. Deze herkansing dient voor een nader te bepalen datum schriftelijk bij de secretaris van het eindexamen te worden aangevraagd.

- 1.4. Voor kandidaten die 1 of meerdere tentamens missen geldt de volgende regeling: Kandidaten die (vanwege een geldige reden) 1 of meerder tentamens missen tijdens de **centrale A-periode**, nemen direct contact op met de examencoördinator. Zij halen dit tentamen/ deze tentamens op een overeengekomen tijdstip in.

Kandidaten die (vanwege een geldige reden) 1 tentamen missen tijdens de **centrale B-, C-, of D-periode**, doen dit tentamen alsnog op de dag van de officiële herkansing (kan dus niet worden herkanst), aansluitend aan hun reguliere herkansing. Deze leerlingen doen indien het rooster dit vereist het inhaaltentamen en de herkansing direct aansluitend en blijven in de examenzaal zitten totdat de tijd voor beide examens is verstreken.

Kandidaten die (vanwege een geldige reden) meerdere tentamens missen tijdens de centrale B-,C-, of D- periode, nemen direct contact op met de examencoördinator. Zij halen in overleg 1 tentamen in op de officiële dag van de herkansing (kan dus niet worden herkanst). Zij halen het andere tentamen /de andere tentamens in op een overeengekomen tijdstip vóór de officiële herkansing.

- 1.5. Wanneer een kandidaat, om welke reden dan ook, niet kan deelnemen aan een herkansing, blijft het cijfer van de eerste keer staan. Het recht op herkansing vervalt dus.
- 1.6. In het algemeen kan worden gesteld, dat er geen mogelijkheid tot een herkansing aanwezig zal zijn, als een teleurstellende prestatie het gevolg is van bijv., het niet bestudeerd hebben van de verplichte leerstof, het niet op tijd inleveren van scripties of andere documentatie, dan wel het aantoonbaar verwaarlozen van het huiswerk of het betreffende tentamen, zulks ter beoordeling van de voorzitter van de examencommissie.**
- 1.7. Bij herkansing van een tentamen geldt het hoogste cijfer als eindcijfer voor het tentamen.
- 1.8. De onderdelen die voor herkansing in aanmerking komen, staan vermeld in het pta van het vak.
- 1.9. In de HAVO/Atheneum is de herkansing van een praktische opdracht uitgesloten. In het VMBO mag een kandidaat besluiten om tijdens de laatste herkansingsperiode de herkansing van een tentamen te gebruiken om een praktische opdracht uit dat jaar te herkansen. Dit in plaats van een tentamen uit de laatste periode.

2. Herexamen schoolexamen

- 2.1. De kandidaat kan voor één vak waarin alleen een schoolexamen wordt afgelegd, dat schoolexamen opnieuw afleggen. Met uitzondering van het vak CKV. CKV gaat voor havo kandidaten met ingang van schooljaar 2018-2019 en 2019-2020 voor vwo deel uitmaken van het combinatiecijfer.
- 2.2. Het bevoegd gezag heeft op de volgende wijze vastgesteld hoe het cijfer van het herexamen wordt bepaald: indien het cijfer van het herexamen lager is dan het eerder behaalde eindcijfer, geldt het hoogste cijfer.
- 2.3. Aan het einde van het eindexamenjaar, vlak voor het begin van het CSE, kan een herexamen worden gedaan in een van de vakken Spaans, Wiskunde D en Maatschappijleer.
- 2.4. CKV moet worden afgesloten met minimaal een 4. Indien dit na vaststelling van het eindcijfer niet het geval is, ontvangt de kandidaat een schriftelijke waarschuwing van de examencommissie. De kandidaat heeft na ontvangst van de brief nog 1 week om, in overleg met de docent, 1 opdracht uit domein B of C te herkansen. CZP's mogen niet worden herkanst.
- 2.5. Elke kandidaat(m.u.v. de kandidaat genoemd in 2.4) mag het vak CKV herprofilieren. Nadat het cijfer is vastgesteld kan in overleg met de vakdocent een herprofilering worden aangevraagd. De herprofilering bestaat uit een opdracht uit domein B of C.
CZP's komen voor herprofilering niet in aanmerking.

3. De examencommissie

De examencommissie bestaat uit de volgende personen:

voorzitter	: Dhr. J. Braakman	}kleine
plv. voorzitter	: Mevr. A. Veelenturf	}examen-
secretaris	: Mevr. E. Bond	}commissie
plv. secretaris	: Mevr. A. Veelenturf	}
commissieleden	: de examinatoren van de betreffende leerling	

De kleine examencommissie bestaat uit bovengenoemde voorzitter, plaatsvervangende voorzitter, secretaris en één lesgevend personeelslid.

De laatste wordt voorgedragen door de P.M.R. met dien verstande dat zij één examinator uit het VMBO en één examinator uit de HAVO/Atheneum voordragen. Eén van beiden krijgt zitting in de kleine examencommissie, met die beperking dat een examinator nooit zitting kan nemen in de commissie wanneer het een zaak betreft die hem-/haarzelf aangaat.

4. Examinatoren

Aardrijkskunde	: Mevr. W. Langendijk, Dhr. B. Hendrikse
Biologie	: Dhr. K. Brouwer, Mevr. E. Karregat
CKV	: Mevr. M. Van Oppens, Mevr. A. van Beek, Mevr. H. Okx
Duits	: Mevr. M. Kloost, Mevr. G. Koning
Economie	: Dhr. P. Reurs, Dhr. M. Mooijer, Dhr. J. Boer, Mevr. L. Mooijer, Mevr. F. Lautenschutz
Engels	: Dhr. A. Hoekstra, Mevr. E. Groot, Dhr. R. Vasmel, Dhr. D. Kwakman, Mevr. L. Tol, Mevr. A. Karregat
Frans	: Dhr. F. Elbenzeida
Geschiedenis	: Mevr. M. van Rooijen, Dhr. J. den Rooijen Mevr. A. Talsma
Kunst	: Mevr. M. van Oppens
Lichamelijke Opvoeding	: Dhr. T. Ansink, Mevr. I. Maas, Mevr. C. Verkerk, Dhr. W. Schipper, Mevr. Y. de Boer
Maatschappijwetenschappen	: Mevr. R. Smith, Dhr. B. Korf
Management & Organisatie	: Mevr. N. Vijzelaar, Mevr. T. Keijzer
Natuurkunde	: Dhr. R. Brouwer, Mevr. K. Blankendaal
Nederlands	: Mevr. S. Bavelaar, Mevr. R. Veerman, Mevr. M. Prevaes, Dhr. K. Bond, Mevr. M. van Poppel
Scheikunde	: Dhr. R. Hottentot
Spaans	: Mevr. S. Rojas-Hurtado
Wiskunde A	: Mevr. C. de Boer, Mevr. M. Tol, Mevr. S. van Vlaanderen
Wiskunde B	: Dhr. J. Keizer, Mevr. W. Verkooijen, Dhr. R. Kloost
Wiskunde D	: Dhr. J. Keizer

5. Onvoorziene omstandigheden

In gevallen waarin dit examenreglement niet voorziet en waaromtrent een onmiddellijke beslissing noodzakelijk is, beslist de rector. De rector deelt zijn beslissing zo spoedig mogelijk mee aan de betrokkenen (voorzover nodig; de kandidaat, examinatoren, gecommitteerden) en aan de inspectie.

6. Eindverantwoordelijkheid organisatie en gang van zaken centraal examen en schoolexamen

De rector is door het Bevoegd Gezag (De S.K.O.V.) gemachtigd de organisatie en gang van zaken tijdens het examen en het schoolexamen te bepalen.

Examenreglement
Mededelingen voor alle examenkandidaten

1. De rector zorgt ervoor, dat de opgaven van het centraal examen geheim blijven tot de aanvang van het examen.
2. Indien een kandidaat wegens geldig verzuim (bijv. ziekte) niet kan deelnemen aan een examenonderdeel, dient dat op de dag zelf én wel vooraf door de ouders gemeld te worden aan de school.
3. Het is van belang 10 minuten voor de aanvang van een examen aanwezig te zijn.
4. Wanneer je meer dan een half uur te laat komt op een examen mag je er niet meer aan meedoen.
5. Je zorgt dat je je tas buiten het lokaal zet.
6. Lees op de plattegrond waar je zit (ook buiten de lokalen hangen de plattegronden).
7. Jassen of losse kledingstukken dien je buiten het lokaal op te hangen aan een kapstok.
8. Boeken, tabellen, kledingstukken en elektronische rekenapparatuur met bijbehorende etuis mogen geen losse blaadjes e.d. bevatten.
9. Voor de aanvang van het werk worden etuis en boeken door de surveillant daarop gecontroleerd.
10. **Het Binas boek mag niet zijn voorzien van post-its of plakkertjes.** (Bij wijze van tabblad). De errata mogen met pen worden verwerkt. Bij foute tabellen in het boek mag een Binas sticker worden opgeplakt (een sticker door de school verstrekt).
11. Telefoons mogen – met uitzondering van het bureau van de surveillant – niet in het lokaal aanwezig zijn.
12. Het gebruik van oordoppen is niet toegestaan.
13. **Het dragen van een horloge is niet toegestaan. Ieder examenlokaal is voorzien van een klok.**
14. Zorg voor rust in de examenzaal zodat er snel begonnen kan worden.
15. Van je leerkracht heb je gehoord wat je bij je examen mee mag nemen.
16. Wordenboeken breng je zelf mee en eveneens (een door de vakdocent goedgekeurde) rekenmachine.
17. Er mag tijdens het examen niets geleend worden van andere kandidaten.
18. Zorg er dus voor dat je alles zelf bij je hebt.
19. Correctiestift mag niet gebruikt worden!
20. Het werk moet met pen worden gemaakt (behalve tekeningen en grafieken).
21. Vouwen of kreuken in de antwoordbladen moet je zien te voorkomen.
22. De gemengde examens (examens met open en meerkeuzevragen) worden gemaakt op gewaarmerkt papier dat door de school is verstrekt.
23. Voor het antwoord op meerkeuzevragen moet de letter van het gekozen antwoord in hoofdletters (A, B, C, D, E of F) opgeschreven worden.
24. Elke bladzijde van het antwoordblad wordt genummerd. Voordat je jouw werk inlevert, noteer je op het eerste blad hoeveel blaadjes je inlevert.
25. Voor de moderne vreemde talen ontvang je specifieke antwoordformulieren.
26. Tijdens het examen mogen er geen vragen aan de surveillanten gesteld worden over het werk!
27. Surveillanten mogen dus ook geen antwoord geven.
28. Je mag niet zonder toestemming van de surveillant tijdens het examen het lokaal verlaten.
29. Alleen onder begeleiding mag de kandidaat het lokaal tijdelijk verlaten om b.v. naar het toilet te gaan.
30. Wanneer je klaar bent met je werk, kun je pas het lokaal verlaten, nadat er minimaal één uur voorbij is, dus beslist niet eerder!
31. Lever dan je werk (ook al het kladpapier) en de examenopdracht in bij de surveillant bij de deur.
32. Na afloop van een digitaal examen wordt alleen een uitdraai gemaakt voor de examinerator en niet voor de kandidaat en elke pagina moet voorzien zijn van een handtekening van de examenkandidaat.
33. **Als je vroeg klaar bent, het gemaakte examen is geprint (en getekend), ben je verplicht het werk van de computer te verwijderen/wissen.**
34. Vanaf 15 minuten voor het eind van ieder examen blijft iedereen zitten tot het examen afgelopen is.
35. De examenopgaven en aantekeningen, respectievelijk het kladwerk, kunnen **na afloop** van het examen meegenomen/opgehaald worden.

36. Bij fraude word je direct uitgesloten van verdere deelname aan het examen, overigens ook bij een poging tot fraude. Dus houd je ogen op je eigen werk gericht.
37. **De grafische rekenmachines worden voor het betreden van de examenzaal op examenstand gezet.**
38. **Bij Nederlands havo/vwo en vmbo wordt de spellingcontrole uitgezet, m.u.v. de dyslecten.
(Indien er wordt gewerkt op de computer)**

F. Aanvullende regels voor een kandidaat die gezakt is en het examenjaar wil overdoen.

De kandidaat heeft het recht om twee van deze A-tentamens te herkansen, dan wel één tentamen uit periode A en één tentamen uit periode B.

Deze kandidaten hoeven het profielwerkstuk of sectorwerkstuk niet opnieuw te maken, maar mogen wel besluiten om dit te doen.

De examinerator besluit of deze kandidaten onderdelen van het leesdossier of handelingsdelen wel of niet opnieuw moeten afleggen.

G. Aanvullende regels voor een kandidaat met een verklaring dyslexie / dyscalculie.

Kandidaten in het bezit van een geldige verklaring dyslexie / dyscalculie hebben recht op een aantal faciliteiten. Deze faciliteiten worden afgesproken met de sectie Remedial Teaching. De faciliteiten worden schriftelijk gecommuniceerd met de ouders.

II BELANGRIJKE DATA 2017 - 2018

1. CENTRALE TENTAMEN WEKEN

periode b	begin schooljaar tot periode B	
<u>Tentamenperiode B</u>	30/10 t/m 07/11	2017
periode c	tot aan periode C	
<u>Tentamenperiode C</u>	10/01 t/m 19/01	2018
periode d	tot aan periode D	
<u>Tentamenperiode D</u>	20/03 t/m 29/03	2018
<u>Tentamenperiode A</u>	27/06 t/m 10/07	2018

2. Herkansingen tentamens

(de leerling is zelf verantwoordelijk voor het invullen van het herkansingsformulier via Magister)

Herkansing periode (A)/B 12-12-2017 (HAVO-5)

3. Voortgangsrapporten, in de week van

05-12-2017

19-03-2018

18-07-2018

Vak: AARDRIJKSKUNDE**PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING 4 HAVO 2017-2018**

<i>Periode</i>	<u>Vorm</u>	<u>Duur</u>	<u>Weging</u>	<u>Programma</u>
A4	Schriftelijk Tentamen	100 min	2	Domein De Wereld, Aarde en Ontwikkelingsland
a4	Praktische opdracht		1	Eigen onderzoek
B5	Schriftelijk Tentamen	100 min		Nader in te vullen.
C5	Schriftelijk Tentamen	100 min		Nader in te vullen.
D5	Schriftelijk Tentamen	100 min		Nader in te vullen.

Herkansing: De praktische opdracht kan niet herkanst worden.

Opmerkingen:
Bosatlas 54^e druk

Vak: BIOLOGIE**PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING 4 HAVO 2017-2018**

<u>Periode</u>	<u>Vorm</u>	<u>Duur</u>	<u>Weging</u>	<u>Programma</u>
A4	SE 1	100	3	“Biologie voor jou” (inleiding in de biologie, Cellen, Voortplanting, Erfelijkheid, Evolutie, Regeling en waarneming) havo 4a: H.1 t/m 4 havo 4b: H.5 en 6
B5	Praktische Opdracht		1	practicum
C5	SE 2	100	3	“Biologie voor jou” (Ecologie, Gedrag, Stofwisseling, DNA, Mens en Milieu) havo 4b: H.7 en 8 havo 5a: H.1 t/m 3
D5	SE 3	100	3	“Biologie voor jou” (Voeding, Transport, Gaswisseling en uitscheiding, Bescherming en evenwicht) havo 5b: H.4 t/m 7

Herkansing: De praktische opdracht kan niet herkanst worden.

Opmerkingen: - Bij alle SE's en practica mag een BINAS-informatieboekje gebruikt worden.

Vak: CKV				
PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING 4 HAVO 2017-2018				
<i>Periode</i>	<i>Vorm</i>		<i>Weging</i>	<i>Programma</i>
b4	PO		2	Domein A: Verkennen CZP1
				Domein B: verbreden
bc4	PO		5	1CAP + PA + onderzoek
			5	1CAP + PA + onderzoek
d4	PO		5	1CAP + PA + onderzoek
			5	1CAP + PA + onderzoek
a4	PO		10	Domein C: verdiepen Onderzoek
a4	PO		4	Domein D: Verbinden CZP2

Opmerking:

CZP: Cultureel ZelfPortret

CAP: Culturele Activiteit door Professionals

PO: Praktische Activiteit

PA: Praktische Activiteit

CKV is een combinatievak met de vakken: Maatschappijleer en het PWS

COMBINATIECIJFER

De cijfers van enkele vakken worden ondergebracht in het combinatiecijfer: CKV, maatschappijleer en het profielwerkstuk. De afzonderlijke vakken worden met een eigen cijfer op de eindcijferlijst vermeld. De ondergrens voor de afzonderlijke vakken is 4 (om te slagen). Het combinatiecijfer telt als één cijfer mee in de slaag/zakregeling. In het combinatiecijfer worden de eindcijfers, dus de afgeronde, hele cijfers van de genoemde vakken gemiddeld. Het combinatiecijfer zelf wordt ook afgerond tot een geheel getal.

Herkansing of herprofilering

CKV moet worden afgesloten met minimaal een 4. Indien dit na vaststelling van het eindcijfer niet het geval is, ontvangt de kandidaat een schriftelijke waarschuwing van de examencommissie. De kandidaat heeft dan 1 week om, in overleg met de docent, 1 opdracht uit domein B of C te herkansen.

CZP's mogen niet worden herkanst.

Elke kandidaat mag het vak CKV herprofileren.

Nadat het cijfer is vastgesteld kan in overleg met de vakdocent een herprofilering worden aangevraagd

De herprofilering bestaat uit een opdracht uit domein B of C

CZP's komen voor herprofilering niet in aanmerking.

Vak: DUITSE TAAL EN LITERATUUR

PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING 4 HAVO 2017-2018

<u>Periode</u>	<u>Vorm</u>	<u>Duur</u>	<u>Weging</u>	<u>Programma</u>
A4	schriftelijk tentamen	50 min	*	Literatuur
A4	mondeling tentamen	10 min	1	Spreekvaardigheid: spreken in tweetallen
A4	schriftelijk tentamen	70 min	1	Luistervaardigheid CITO
B5	schriftelijk tentamen	50 min		
B5	schriftelijk tentamen	100 min	*	Literatuur
B5	schriftelijk tentamen	100 min	1	Schrijfvaardigheid in OLC
C5	schriftelijk tentamen	50 min	1	Leesvaardigheid
C5	schriftelijk tentamen	50 min	*	Literatuur
D5	schriftelijk tentamen	150 min	1	Kijkend luisteren
D5	schriftelijk tentamen		1	Leesvaardigheid
a4 en b,c,d 5			1	*literatuur (centraal) + idioom (in les): Ieder afzonderlijk SE literatuur heeft gewicht 4. Ieder SE idioom heeft gewicht 1. Ieder SE signaalwoorden heeft gewicht 2.
				<u>Herkansing</u> : De onderdelen literatuur en idioom kunnen niet worden herkanst.

Vak: ECONOMIE**PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING 4 HAVO 2017-2018**

<u>Periode</u>	<u>Vorm</u>	<u>Duur</u>	<u>Weging</u>	<u>Programma</u>
a-b-c-d4/ 5	Handelingsdeel: verslag inleveren	24 uur		Verslag 2 experimenten
C4	schriftelijk tentamen	100 min	1	lesbrieven: - Werk & Werkeloosheid - Geldzaken
A4	schriftelijk tentamen	100 min	2	lesbrieven: - Jong & Oud - Vervoer - Crisis
C5	schriftelijk tentamen	100 min	2	lesbrieven: - Verdienen & Uitgeven - Markt & Overheid
D5	schriftelijk tentamen	150 min	3	lesbrieven: - Jong & Oud - Vervoer - Verdienen & Uitgeven - Markt & Overheid - Europa - Crisis
b5-c5	praktische opdracht schriftelijk	16 uur	2	In 5 havo moeten enkele krantenartikelen worden geselecteerd en van commentaar worden voorzien (instructie volgt)

Herkansing: de praktische opdracht kan niet worden herkanst.

Opmerkingen:

Van de tentamens uit het 4e leerjaar mag slechts één van beide worden herkanst.

Vak: ENGELSE TAAL EN LITERATUUR**PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING 4 HAVO 2017-2018**

<u>Periode</u>	<u>Vorm</u>	<u>Duur</u>	<u>Weging</u>	<u>Programma</u>
A4	Schriftelijk tentamen	100	1	leesvaardigheid
A4	schriftelijk tentamen	70	1	kijk- en luistervaardigheid
bcd 5	presentatie n.a.v. webquest	10	1	spreekvaardigheid
B5	schriftelijk tentamen	110	2	schrijfvaardigheid: brief + Idioom 1*
C5	mondeling tentamen	15	1	spreekvaardigheid
C5	schriftelijk tentamen	80	2	kijk- en luistervaardigheid + Idioom 2*
D5	schriftelijk tentamen	100	1	Kijkend luisteren plus note-taking gevolgd door een schrijfo opdracht.
D5	schriftelijk tentamen	100	3	leesvaardigheid
bcd5			1	het gemiddelde van 2 woordjes overhoringen*

Herkansing: alle onderdelen zijn herkansbaar, behalve het onderdeel literatuur, presentatie en idioom.

Vak: FRANSE TAAL EN LITERATUUR**PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING 4 HAVO 2017-2018**

<u>Periode</u>	<u>Vorm</u>	<u>Duur</u>	<u>Weging</u>	<u>Programma</u>
A4	mondeling tentamen	15	1	Gespreksvaardigheid <i>Dialogoog</i>
A4	schriftelijk tentamen	60	1	Kijk- en luistervaardigheid <i>Citotoets</i>
-----	-----	-----	-----	-----
B5	schriftelijk tentamen	100	1	Schrijfvaardigheid in OLC <i>Formele brief</i>
C5	schriftelijk tentamen	60	1	Kijk- en luistervaardigheid <i>Citotoets</i>
D5	mondeling tentamen	15	1	Spreekvaardigheid <i>Monoloog</i>
D5	schriftelijk tentamen	100	1	Leesvaardigheid
*b5-d5	schriftelijk tentamen	50/10	1	- literatuur: In 4 HAVO en 5 HAVO maakt de leerling in totaal 3 toetsen over gelezen literaire werken. - vocabulaire: In 5 HAVO maakt de leerling in totaal 3 vocabulairetoetsen Verhouding: gemiddelde literatuur : gemiddelde vocabulaire = 4:1

Herkansing: onderdelen van de literatuur en vocabulaire kunnen niet worden herkanst.

* de docent deelt de leerling mee op welke datum de opdracht afgerond moet zijn.

Vak: GESCHIEDENIS**PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING 4 HAVO 2017-2018**

<u>Periode</u>	<u>Vorm</u>	<u>Duur</u>	<u>Weging</u>	<u>Programma Feniks en Historische Contexten</u>
a4	praktische opdracht plus mondelinge presentatie		1	Een historisch onderzoek en een presentatie over een aantal historische tijdvakken.
A4	schriftelijk	100 min	2	Handboek Oriëntatiekennis, hoofdstukken 1 tot en met 7
B5	schriftelijk	100 min	2	Handboek Oriëntatiekennis, hoofdstukken 5 tot en met 8 <ul style="list-style-type: none">▪ Thema Republiek der Verenigde Nederlanden, 1515 -1648▪ Geschiedenis van de rechtsstaat en de parlementaire democratie
C5	schriftelijk	100 min	3	Handboek Oriëntatiekennis, hoofdstukken 5 tot en met 9 <ul style="list-style-type: none">▪ Thema Republiek der Verenigde Nederlanden, 1515 -1648▪ Thema Duitsland 1871-1945
D5	schriftelijk	100 min	3	Handboek Oriëntatiekennis hoofdstukken 5 tot en met 10 <ul style="list-style-type: none">▪ Thema Republiek der Verenigde Nederlanden, 1515 -1648▪ Thema Duitsland 1871-1945▪ Thema Koude Oorlog 1945-1991

Herkansing: De praktische opdracht kan niet herkanst worden.

Opmerkingen:

Vak: KUNST				
PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING 4 HAVO 2017-2018				
<u>Periode*</u>	<u>Vorm</u>	<u>Duur</u>	<u>Weging</u>	<u>Programma</u>
<u>Kunst algemeen:</u>				
A4	Schriftelijk	100	1	Modernisme en massacultuur
B5	Schriftelijk	100	1	Romantiek
C5	Schriftelijk	130	2	Romantiek en Realisme
D5	Schriftelijk	130	1	Kunstbeschouwing, toepassen van beschouwingsapparaat per discipline
<u>Kunst: Beeldende vorming</u>				
b4-a4	Praktisch werk + logboek 4 havo		6	Praktisch werk gekoppeld aan Modernisme en massacultuur
b5-d5	Praktisch werk + logboek 5 havo		10	Praktisch werk gekoppeld aan Romantiek en Realisme
<u>Herkansing:</u> Praktisch werk kan niet herkanst worden. A4, B5, C5 en D5 kunnen herkanst worden				
<u>Opmerkingen:</u> Het Centraal schriftelijk examen betreft alleen kunst algemeen. De onderwerpen zijn: Cultuur van de Romantiek en Realisme Cultuur van het Moderne Cultuur van de Massa van na 1950 Het CSE is 50 % van het eindcijfer.				

Vak: LICHAMELIJKE OPVOEDING**PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING 4 HAVO 2017-2018**

<u>Periode</u>	<u>Vorm</u>	<u>Duur</u>	<u>Weging</u>	<u>Programma</u>
b5-c6	Handelings- deel		100%	<p>Vijf domeinen. A. Vaardigheden B. Bewegen C. Bewegen en regelen. D Bewegen en gezondheid E. Bewegen en samenleving</p> <p>Het schoolexamen Het SE heeft betrekking op de domeinen A tot en met E, (met dien verstande dat de eindtermen uit de domeinen A en C, D en E slechts in samenhang met domein B aan de orde komen), en indien het bevoegd gezag daarvoor kiest: andere vakonderdelen, die per kandidaat kunnen verschillen.</p> <p>Domein B: - Spel - Turnen - Atletiek - Zelfverdediging - Bewegen op Muziek - Leiding geven - Hulpverleners - Sportdag (verplicht)</p> <p>Domein C: - Sportdag Voor nadere uitwerking zie ex. dos.</p>

Herkansing: Het PTA is een onderdeel van het gehele L.O-programma. Bij onvoldoende zal de docent, in overleg met de kleine examencommissie, de leerling een herkansing over een gedeelte of over de hele stof aanbieden.

Opmerkingen: De docent houdt met middelen het examendossier bij wanneer een item behandeld is en geeft een beoordeling. Bij de beoordeling wordt rekening gehouden met de inzet, progressie en mogelijkheden van de leerling.

Die leerlingen die vanwege langdurige blessures grote delen van domein B moeten missen krijgen extra (schriftelijke) opdrachten uit de domeinen C (sportdag), D en/of E. Het aantal opdrachten is uiteraard afhankelijk van de aard en de duur van de blessure.

Vak: MAATSCHAPPIJWETENSCHAPPEN**PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING HAVO 4 2017-2018**

<i>Periode</i>	<u>Vorm</u>	<u>Duur</u>	<u>Weging</u>	<u>Programma</u>
cda4	Onderzoek+ Presentatie	20	1	Actualiteit + achtergrond + onderzoek (Domein A + een van de overige domeinen naar individuele keus)
A4	Schriftelijk tentamen	100	2	Selectie uit: H1-H10 Verandering en vorming (Lesboek deel 1)
B5	Schriftelijk Tentamen	100	2	21 ^e eeuw vraagstukken (deel 1)
C5	Schriftelijk Tentamen	100	2	21 ^e eeuw vraagstukken (deel 2)
D5	Schriftelijk Tentamen	100	2	Examenstof

De presentatie kan niet herkanst worden.

Opmerkingen:

Vak: MANAGEMENT & ORGANISATIE**PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING 4 HAVO 2017-2018**

<u>Periode*</u>	<u>Vorm</u>	<u>Duur</u>	<u>Weging</u>	<u>Programma</u>
A4	schriftelijk tentamen	100	5	de Vereniging & de Stichting de Eenmanszaak 1
d4 / b5	schriftelijk examen	120	2	Elementair Boekhouden
b5	praktische opdracht		3	Ondernemen
C5	schriftelijk tentamen	100	5	de Eenmanszaak 1 de Eenmanszaak 2
D5	schriftelijk tentamen	150	5	de N.V. De eenmanszaak 1 en 2

Herkansing: Praktische opdracht kan niet worden herkanst.

Opmerkingen:

Vak: NATUURKUNDE**PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING 4 HAVO 2017-2018**

<u>Periode</u>	<u>Vorm</u>	<u>Duur</u>	<u>Weging</u>	Programma
A4	schriftelijk tentamen	100	2	<i>STEVIN</i> : H1 t/m H6 + H12
B5	schriftelijk tentamen	100	2	<i>STEVIN</i> : H3 t/m H8 + H12
C5	praktisch tentamen	180	2	Practica en werkstukken met vragen en/of verslag over de keuzedomeinen optica en/of signaalverwerking en/of materialen. Meten met instrumenten, sensoren en de smartphone. Gebruik van software om te meten en meetresultaten te verwerken: <i>COACH</i> , <i>EXCEL</i> , <i>SYSTEMATIC</i> .
D5	schriftelijk tentamen	180	5	<i>STEVIN</i> : H1 t/m H12

Herkansing: Praktisch tentamen C5 kan niet herkanst worden.

NEDERLANDS				
PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING 4 HAVO 2017-2018				
periode	<u>vorm</u>	<u>duur</u>	<u>weging</u>	<u>programma</u>
B5	schriftelijk (computer)	200 min	5	het schrijven van een artikel (een beschouwing of een betoog) met gebruikmaking van documentatie. Nieuw Nederlands cursus schrijfvaardigheid, cursus spelling en cursus formuleren.
C5	schriftelijk	100 min	3	literaire analyse + poëzieanalyse Laagland cursus 1 t/m 4
d5	schriftelijk	-	2	eindverslag leesdossier + analyse en interpretatie van minimaal 12 gelezen literaire werken, waarvan 2 van voor 1880.
d5	mondeling	15 min	2	presentatie profielwerkstuk Nieuw Nederlands cursus mondelinge vaardigheden en informatievaardigheden
D5	schriftelijk (computer)	150 min	5	leesvaardigheid Nieuw Nederlands cursus leesvaardigheid, cursus woordenschat en cursus argumentatieve vaardigheden.
<u>Herkansing:</u>				

Vak: SCHEIKUNDE**PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING 4 HAVO 2017-2018**

<u>Periode</u>	<u>Vorm</u>	<u>Duur</u>	<u>Weging</u>	<u>Programma</u>
A4	Schriftelijk tentamen	100	2	<i>Nova:</i> H1 t/m H6
B5	Schriftelijk tentamen	100	2	<i>Nova:</i> H1 t/m H8
C5	Praktisch tentamen	180	2	Practica: titratie, microchemie en Coach <i>Nova:</i> H1 t/m H9
D5	Schriftelijk tentamen	100	3	<i>Nova:</i> gehele leerstof

Herkansing: Het praktisch tentamen C5 kan niet herkanst worden.

Opmerkingen: Hoofdstukindeling voor klas 5 kan nog wijzigen i.v.m. nieuwe lesmethode

Vak: SPAANS**PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING HAVO 4 2017 - 2018**

<u>Periode</u>	<u>Vorm</u>	<u>Duur</u>	<u>Weging</u>	<u>Programma</u>
A4	schriftelijk	100	2	grammatica, lees- en schrijfvaardigheid: stof van het hele jaar.
bcd5	schriftelijk	20	1	idioom: het gemiddelde van minimaal 3 woordjesoverhoringen
bcd5	schriftelijk	50	3	grammatica, lees- en schrijfvaardigheid: het gemiddelde van minimaal 3 toetsen
B5	schriftelijk tentamen	100	4	Schrijfvaardigheid (Domein D): Brieven + formulier
c5	schriftelijk	50	2	Luistervaardigheidstoets in de les (Domein B)
c5	schriftelijk	70	2	Kijk-/Luistervaardigheidstoets in de les (Domein B)
d5	mondeling	10	2	Spreekvaardigheid (Domein C): Presentatie in de les
D5	mondeling tentamen	10	2	Spreekvaardigheid (Domein C): Spreken in dialoog met docent
D5	schriftelijk tentamen	100	4	Leesvaardigheid (Domein A): Teksten met vragen

Herkansing:

De onderdelen in de periode b, c en d kunnen niet herkanst worden.

Aan het einde van HAVO 5 kan een herexamen gedaan worden over de hele stof (grammatica, lees- en schrijfvaardigheid). Zie sectie D.2 van het reglement Schoolexamen en Centraal Examen voor de wijze waarop het cijfer voor het herexamen wordt bepaald.

Opmerkingen:

Vak: WISKUNDE A**PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING HAVO 4 2017-2018**

<u>Periode</u>	<u>Vorm</u>	<u>Duur</u>	<u>Weging</u>	<u>Programma</u>
A4	schriftelijk tentamen	100	3	Formules, grafieken, tabellen en tellen. Hoofdstukken 1, 3, 4, 5, 7
C5	schriftelijk tentamen	100	2	Statistiek Hoofdstukken 2, 6, 8, 10
	Computer practicum	50	1	Hoofdstukken 2.5 en 8
D5	schriftelijk tentamen	100	6	Alle stof Hoofdstukken 1 t/m 11

Herkansing: Het onderdeel computerpracticum in C5 kan niet herkanst worden.

Opmerkingen:

Alleen het gebruik van de Grafische Rekenmachine Texas Instruments TI84Plus CE-T met kleurenscherm in examenstand is toegestaan.

WISKUNDE B**PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING 4 HAVO 2017-2018**

<i>Periode</i>	<u>Vorm</u>	<u>Duur</u>	<u>Weging</u>	<u>Programma</u>
A4	schriftelijk tentamen	100	1	Funcities en Vergelijkingen Hoofdstukken 1, 2, 4, 5, 6
C5	schriftelijk tentamen	100	1	Meetkunde & Goniometrie Hoofdstukken 3, 7, 8, 10
D5	schriftelijk tentamen	180	2	Alle examenstof

Herkansing:

Opmerkingen: Alleen het gebruik van de Grafische Rekenmachine Texas Instruments TI84Plus CE-T met kleurenscherm in examenstand is toegestaan.

Vak: WISKUNDE D**PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING HAVO 4 2017-2018**

<i>Periode</i>	<u>Vorm</u>	<u>Duur</u>	<u>Weging</u>	<u>Programma</u>
A4	schriftelijk tentamen	100	1	Meetkunde Hfd 2, 4, 6
B5	schriftelijk tentamen	100	1	Lineair Programmeren & Keuzeonderwerpen (modules)
C5	schriftelijk tentamen	100	1	Combinatoriek & Kansrekening Hfd 1, 3, 5, 7, 10
D5	schriftelijk tentamen	100	1	Analyse Hfd 8, 9, 11, 12

Herkansing: Ieder regulier schriftelijk tentamen mag herkanst worden.

Het herexamen zal betrekking hebben op alle behandelde stof van 4 en 5 havo, en zal 150 minuten duren.

Opmerkingen: Bij ieder schriftelijk tentamen kan de te bestuderen stof vervangen/aangevuld worden met modules/hoofdstukken die door de docent worden aangeleverd. Dit wordt t.z.t. bekend gemaakt.

Alleen het gebruik van de Grafische Rekenmachine Texas Instruments TI84Plus CE-T met kleurenscherm in examenstand is toegestaan.

Klas	Roepnaam	Tussenv	Achternaam	Examnummer Leerling
H4D	Tarik		Alouch	1001
H4D	Romy		Antunes	1002
H4A	Yusuf		Avut	1003
H4D	Lucy	van	Baarsen	1004
H4A	Tycho		Bartelson	1005
H4A	Barakat	van	Beek	1006
H4C	Sofie		Berger	1007
H4A	Noa		Bien	1008
H4D	Fabio		Bleeker	1009
H4A	Ywan		Blijleven	1010
H4F	Wendy		Blokker	1011
H4B	Lucas		Blom	1012
H4B	Sharon		Boelsz	1013
H4C	Jessica	de	Boer	1014
H4A	Lars	de	Boer	1015
H4C	John		Bond	1019
H4F	Fleur		Bond	1018
H4E	Anniek		Bond	1016
H4A	Brian		Bond	1017
H4C	Melanie		Bont	1020
H4E	Sam		Bootsman	1021
H4C	Quinty		Bouwman	1022
H4F	Bjørn	van	Boxtel	1023
H4F	Iris		Breed	1024
H4F	Anne		Buijs	1025
H4B	Rico		Burger	1026
H4A	Johannes	van	Daalen	1027
H4D	Maaïke	van	Dijk	1028
H4D	Noëlle	van	Duijl	1029
H4B	Cees		Duinkerken	1030
H4F	Robbert-Jan	van	Duuren	1031
H4E	Twan	van der	Gaag	1032
H4B	Maurice		Gerritsen	1033
H4E	Caya	de	Graaf	1034
H4D	Dave		Groot	1035
H4A	Natascha		Groot	1036
H4A	Nina		Groote	1037
H4C	Rick		Gruwel	1038
H4B	Chimène	van	Harlingen	1039
H4F	Chris		Harteveld	1040
H4C	Alice		Hellingman	1041
H4D	Yannick		Hengstman	1042
H4C	Tamara		Huiberts	1043
H4C	Kendra	van	Hulst	1044
H4E	Luc		Jonk	1046
H4F	Jeremy		Jonk	1045
H4B	Olaf		Kaars	1047

H4C	Eren		Karakulak	1048
H4D	Björn		Karregat	1049
H4C	Lotte		Kemper	1050
H4B	Dave		Kes	1051
H4C	Stef		Klouwer	1052
H4A	Cynthia	de	Kock	1053
H4B	Rychelle		Koning	1058
H4A	Cindy		Koning	1054
H4E	Lucas		Koning	1057
H4F	Jim		Koning	1056
H4B	Denise		Koning	1055
H4F	Matthijs		Koper	1059
H4E	Melanie		Kraay	1060
H4E	Ian		Kroon	1061
H4A	Daniëlle		Kwakman	1062
H4A	Frenk		Kwakman	1063
H4E	Maylinn		Kwakman	1064
H4D	Jim		Laagland	1065
H4A	Allard	de	Lange	1066
H4E	Sam		Lautenschutz	1067
H4A	Jordi	van der	Lem	1068
H4B	Joyce		Loch	1069
H4A	Hevi		Mahmoud	1070
H4A	Milou		Martin	1071
H4C	Kim		Mastenbroek	1072
H4A	Nico	van	Meerveld	1073
H4E	Anne		Mooijer	1074
H4B	Chrissy		Moormann	1075
H4F	Cathy		Mossel	1076
H4D	Isa		Mossel	1077
H4E	Zoë		Nierop	1078
H4C	Amber		Orfino	1079
H4D	Bas		Out	1080
H4A	Marleen		Pannekeet	1081
H4E	Noëlle		Poelkamp	1082
H4B	Nick	van der	Post	1083
H4F	Daan		Prinsze	1085
H4A	Anne		Prinsze	1084
H4D	Sebastiaan	van	Raalte	1086
H4B	Jesse	van	Ravenswaaij	1087
H4C	Nicole		Rep	1088
H4A	Elise		Runderkamp	1089
H4F	Lianne		Runderkamp	1090
H4E	Megan		Saunders	1091
H4E	Frank		Schilder	1092
H4E	Sem		Schilder	1096
H4B	Niels		Schilder	1094
H4E	Lise		Schilder	1095
H4B	Roos		Schilder	1095

H4F	Yvonne		Schokker	1097
H4C	Tim		Schouten	1098
H4D	Petra		Sickmann	1099
H4E	Cees		Sier	1100
H4A	Esmée		Sier	1102
H4C	Tom		Sier	1103
H4B	Celine		Sier	1101
H4F	Ryan		Silven	1105
H4E	Robert		Silven	1104
H4F	Jette		Sloots	1107
H4A	Emma		Sloots	1106
H4D	Sophie		Smit	1111
H4A	Evi		Smit	1108
H4D	Pascal		Smit	1110
H4E	Inge		Smit	1109
H4C	Rick		Snoek	1114
H4D	Melanie		Snoek	1113
H4F	Jane		Snoek	1112
H4C	Dicky		Sombroek	1115
H4B	Nick		Stamkot	1116
H4E	Peter		Steur	1119
H4B	Celine		Steur	1117
H4E	Matthijs		Steur	1118
H4D	Jinke		Stijvers	1120
H4D	Marit		Stroek	1121
H4F	Famke		Teerhuis	1122
H4F	Sharon		Tol	1129
H4C	Dani		Tol	1123
H4B	Richard		Tol	1127
H4F	Iris		Tol	1125
H4E	Roos		Tol	1128
H4D	Marilyn		Tol	1126
H4D	Eline		Tol	1124
H4F	Denise		Tuijp	1130
H4A	Anouk		Veerman	1131
H4A	Jane		Veerman	1132
H4A	Megan		Veerman	1133
H4D	Tom		Veerman	1137
H4F	Sanne		Veerman	1135
H4D	Sharon		Veerman	1136
H4D	Ryan		Veerman	1134
H4B	Loes		Visser	1138
H4B	Lynn	de	Vries	1139
H4B	Valerie		Vroom	1140
H4F	Tamia	van	Waveren	1142
H4C	Alex	van	Waveren	1141
H4A	Sander		Willig	1143
H4E	Jop		Wittensleger	1144
H4C	Alazne		Zwarthoed	1145

H4B	Carine		Zwarthoed	1146
H4C	Julia		Zwarthoed	1147